

cuimus de anima rationali ex illa ad exteriores ut multi sentiunt, habemus intentum: si vero animas argumentum a fortiori sumendo, illa omnia magis confirmabuntur ex his, quæ de informatione animæ rationalis ostendemus. De qua in particulari hanc veritatem probat Augustinus, libr. de Immortal. animæ, nam habet proprietates, quæ non solum temperamentum quatuor qualitatum, sed etiam omnem materiam superant. De quibus rationibus infra dicturi sumus.

10. *Ad fundamentum primæ objectionis in num. 6.* — Ad fundamenta ergo prioris erroris respondemus, solum probare temperamentum esse dispositionem necessariam, ut anima in corpus introducatur, vel in eo conservetur: quod suo modo, et cum proportione communè est omni formæ substantiali rerum generabilem et corruptibilem. Unde sicut in ligno, vel aliis corporibus in animis, ex eo, quod per ablationem, vel remissionem qualitatum corruptantur, non sequitur formam constitutam unumquodque illorum, esse aliquod accidentem, vel compositionem, aut temperamentum plurium accidentium: ita multo minus sequitur, animam esse temperamentum, eo quod per dissolutionem temperamenti, usque ad certum gradum vita finiatur. Et eodem modo ait D. Thomas 2, contr. Gent., cap. 63, ex eo quod hominum mores ordinarie complexionem sequantur, non sequi complexionem suæ temperamentum esse proprium principium talium operationum, sed sequi disponi materiali affectibus deservientem: aliqui enim evidens est, operationes cognoscendi et amandi esse altioris ordinis, excederetque virtutem primarum qualitatum, ex quibus temperamentum constat. Item in homine est evidens esse aliud principium altius complexione, et omni principio alterante corpus, et passiones excitante: nam sæpe passionibus et motibus suæ complexioni proportionatis per virtutem animæ resistit. Est ergo anima aliquid altius complexione.

11. *Progreditur proxima responsio.* — Unde nihil etiam obstat, quod dissoluto temperamento cessent operationes vitales, et consequenter etiam propria illarum principia: quia etiam temperamentum est necessaria dispositio organi uniuscujusque vitalis facultatis materialis, ut in ipso conservari possit. Unde potius sumitur argumentum, quod sicut potentiae vitales, licet sint a temperamento distinctæ, nihilominus amittuntur dissoluto temperamento: ita etiam anima. Nam si illæ facultates vitales non distinguuntur a substantiali forma,

ut multi sentiunt, habemus intentum: si vero distinguuntur, ut est probabilius, inde concluditur, esse necessarium aliquod principium prius et principalius, in quo omnes illæ facultates et operationes illarum radicentur; tum quia in rebus inanimatis, etiam in ipsis elementis, qualitates, quæ sunt principia proxima naturalium alterationum transeuntium, supponunt substantiale formam, in qua tales proprietates radicentur: ut in dicto loco Metaphysicæ probavimus: ergo a fortiori id necessarium est in viventibus, quæ in altiori gradu substantiarum constituantur; tum etiam, quia illæ facultates propriæ viventium sunt inter se naturaliter colligate et ordinatae, et sibi invicem ministrantes, vel se mutuo excitantes, vel adjuvantes: ergo habere debent unum aliquod principium prius, in quo radicentur: ut tam in facultatibus partis nutrientis, quam in sensibus externis et internis intellectu et voluntate, seu potentia cognoscente, ex appetente videre licet. Et ex his, quæ de his facultatibus dicemus, evidentius fiet.

12. *Satisfit secundæ objectioni in num. 7, endando triplicem quæstiunculam ibi tactam.* — Quæstiuncula prima de re ipsa, an omnis anima sit forma substantialis. — *Id de fide est quoad rationalem.* — *De aliis animabus probatur.* — Ad posteriorem objectionem respondemus, in ea attingi quamdam quæstionem de re, et aliam de modo loquendi: et potest addiertia de sensu Aristotelis definientis animam. Prima erit an loquendo de anima corporum vere ac substantialiter viventium, ut sunt omnia viventia natura sua corruptibilia: an, inquam, omnis talis anima sit vera substantialis forma informans: et sic indubitatum est apud Christianos philosophos omnem animam vivificantem corruptibile corpus esse veram formam informantem. Hoc ostendemus infra esse de fide de anima rationali, et ratione etiam probabitur. De aliis autem animabus inferiorum viventium est per se satis evidens. Quia imprimis, si anima in his viventibus esset aliqua substantia assistens tantum illi materiali corpori, quod appareat exterius, vel illa esset simplex entitas, et sic esset res spiritualis et subsistens, quia dicitur non esse forma informans et consequenter nec inhærens materialis, ut in ipso conservari possit. Unde potius sumitur argumentum, quod sicut potentiae vitales, licet sint a temperamento distinctæ, nihilominus amittuntur dissoluto temperamento: ita etiam anima. Nam si est vivens et composita, ejus forma erit anima informans

materiam propriam talis substantiæ: tota autem ipsa substantia non poterit esse anima alterius corporis. Si vero illa substantia non est vivens, forma ejus etiam respectu illius non erit anima: quomodo ergo poterit aliud corpus distinctum vivificare?

13. Unde argumentor ulterius, una substantia assistens alteri non potest esse principium intrinsecum operationum, vel motuum ejus, sed erit extrinsecum agens per actionem transirentem aliud immutans: ergo motiones, quæ fiunt a substantia assistente in altera, cui assistit, non possunt esse actiones vitales illius substantiæ, in qua altera illi assistens operatur: ergo talis substantia assistens non vivificat tale corpus: non est ergo anima ejus. Sicut motus cœli, non est vitalis cœlo, qua in illo fit ab extrinseca substantia assistente. Unde nec dici potest cœlum se mouere, sed moveri ab alio, quod de propriis viventibus dici non potest. Nam planta vere se nutrit, et equus videt, et sic de aliis. Et ratio est supra tacta, quia de ratione vitae est, ut sit ab intrinseco principio ipsius operantis: ideo enim censetur vivere, quia ab intrinseco operari potest: ergo sola assistentia unius substantiæ in aliam, non sufficit ad illam vivificandam, id est, ut illa possit vitaliter operari: ergo non potest sufficere ad veram rationem animæ: ac subinde de ratione animæ est, ut sit forma informans.

14. *Quæstiuncula secunda de nomine, an anima tantum assistens dici queat forma.* — *Quæstiuncula tertia de mente Aristotelis circa prædicta.* — Hac ergo veritate in re ipsa supposita, quæstiatio erit de nomine, an una substantia, quæ alteri assistit solum per modum motoris, aut gubernatoris: aut per unionem accidentalem similem illi, qua principalis causa, verbi gratia, unitur instrumento, possit aliquo modo vocari anima. Et hanc dico esse quæstiionem de nomine: nam in re constat, talem substantiam non esse veram animam, utique formaliter vivificantem illum, cuius anima esse dicitur. Et ideo si talis significatio vocis admittatur, non erit univoca, sed valde analoga, et potius metaphorica, quam propria. Ad eum modum, quo Deus dicitur esse anima nostræ animæ, quando illam movet vel excitat, aut spiritualiter vivificat. Quomodo aliqui antiquorum philosophorum Deum animam mundi vocarunt: ut attigit Aristoteles, libro primo de Anima, cap. 3, text. 51, ubi locutionem illam tanquam metaphoricam, et a propria animæ considerationem alienam removet:

quamvis aliis locis ea phrasim locutionis utendo cœlos vocat animatos, lib. 2, de Cœlo, c. 2, text. 43. Hæc autem, quæ de animatione mundi, vel cœli dicuntur ab aliquibus, metaphorice accipienda esse, ut vera sint, interpretatus est Augustinus, lib. 2 Retract., cap. 7, et ideo proprie, et simpliciter loquendo, qui recte secundum fidem et rationem sentiunt, negant cœlos esse animatos: quia nimis sola intelligentiæ motio, vel assistentia ad animationem veram non sufficit. Ut recte docuit D. Thomas, prima parte, quæst. 70, art. 3. Ubi concludit formam, seu motorem tantum assistentem, non posse dici animam, nisi aequivoce, et ideo non de re, sed de nomine esse quæstionem, an propter illum solum motorem cœlum dicendum sit animatum? Hinc etiam Aristoteles, libro secundo de Anima, cap. 2, text. 15, et cap. 2, text. 32, indicat veram et propriam animam solum esse in corporibus mortalibus. Quod etiam notavit Simplicius, libro secundo, de Anima. Quare dubitandum non est, quin Aristoteles, cum animam definit et vocavit ἔντελέχειαν, et actum primum, de propria anima, et de actu informante locutus fuerit. Unde cum in fine illius capituli primi, ait nondum constare, an anima (utique quam definiens) sit actus informans; non ideo dictum ab eo fuit, quia dubitaret, an ita esset, sed quia id nondum probaverat: et ideo ad id probandum in secundo capite progreditur, ut capite sequenti exponemus.

CAPUT II.

CUJUS CORPORIS ANIMA FORMA SIT, EJUSQUE DEFINITIO INTEGRA TRADITUR.

1. *Corpus in definitione animæ importare materiam cum quantitate quidam volunt.* — In praecedenti capite essentiam animæ secundum genericam rationem explicimus: nunc differentiam ejus constitutivam, quia distinguitur a reliquis substantialibus formis, quæ animæ non sunt, expendemus. Quam differentiam tribus, vel quatuor particulis, nobis explicuit Aristoteles, dicens, *esse actum corporis physici*, seu *naturalis, organici, potentia ratitam habentis*. Unde exponendo singulas particulæ, tota differentia, et animæ essentia declarata relinquetur. Primum ergo inquire potest, quid nomine corporis ibi significetur. Potest enim nomine corporis intelligi materia prima: nam prout habet inseparabilem quantitatem, et per illam extensionem, et molem corpoream vocari potest corpus. Sic enim inter

philosophos, una corporis acceptio est, prout significat alteram partem substantialis compositi. Et sumitur ex Aristotele 7 Metaphysicæ, cap. 11, text. 39, dicente: *Perspicuum est animam substantiam esse primam, corpus materialm, hominem vero, aut animal esse id, quod ex utrisque constat*, et in eodem libro secundo, de Anima, text. 4, paulo ante definitionem dixit: *Corpus profecto non erit anima, sed ut subjectum potius est et materia*. Et ita hic sensus est valde probabilis, eumque tradit divus Thomas, d. text. 4, et sumitur ex eodem, 1 p., q. 70, art. 4, ad 1, et Gregorius, in 2, d. 16, q. 2, ad 2, contr. 4 concl., et Argentina, in 4, d. 13, q. 1., art. 1, in princ., Fonseca, l. 7, Metaphysicæ, c. 12, sect. 9, circ. fin. Bene autem advertit Gregorius, sumpto corpore in hoc sensu, omnem formam substantialiem esse actum corporis, ac subinde sub genere formæ substantialis illam particulam quodammodo comprehendendi. Hoc autem non est inconveniens, nec inutile repetitionem continent. Quia cum ratio substantialis formæ, seu actus primi sit quasi respectiva, saltem secundum habitudinem transcendentalem, non potest sine suo termino definiri, juxta ea, quæ de his relationibus transcendentalibus dixi in Metaphysica, disput. 47, sect. 3, a num. 10, usque ad finem, et tota sectione sequenti, et ideo cum anima sit essentialiter substantialis forma, necessario debuit per ordinem ad materiam definiri.

2. *Alii putant importare compositum ex materia et forma corporeitatis*. — *Auctoris vera sententia*. — Addunt vero aliqui, ibi nomine corporis non significari solam materiam primam, sed compositum ex illa, et ex forma substantiali corporeitatis, quam existimant esse distinctam in re ipsa ab anima in viventibus omnibus: et ideo dicunt animam, ut anima est, dicere habitudinem ad materiam jam informatam forma corporeitatis. Hæc fuit opinio Scoti, in 4, dist. 11, quest. 3, art. 2, quam ejus discipuli postea secuti sunt, et ante illum multi posuerunt illam formam corporeitatis, licet diversis modis. Contra illam vero late scripsimus in disp. 13, Metaphysicæ, sect. 3, num. 4, 12, et sequentibus, et disp. 15, sect. 10, num. 8, et sequentibus, ubi in n. 15, dixi, corpus in definitione animæ posse sumi, vel pro materia prima, ut jam explicavi, vel pro composito ex materia et forma, ut dante præcise esse corporeum: non quod talis forma in animantibus sit distincta ab ipsa anima secundum rem, sed ratione tantum, ex præcione mentis. Eamdemque sententiam latius

declaravi in tom. 3, cap. 3, p. disp. 51, sect. 4, circa medium. Et eam tradit Capreolus 2, dist. 15, quæst. 1, art. 3, ad argumenta 2, loco posita contra tertiam conclusionem, ubi citat Hervæum. Et sumitur ex divo Thoma, 1 part., quæst. 76, art. 6, et quæst. unic. de Anima, art. 9, in Corp., et ad 5, et sœpe alias.

3. *Proximæ sententiæ minime obstat Aristoteles*. — Nec contra hoc obstat, quod Aristoteles dixerit, corpus comparari ad animam, ut materiam et subjectum. Nam hoc verum sensum habere potest, etiamsi corpus includat gradum corporeitatis: quia sic comparatur ad animam, ut anima est, tanquam potentia, et subjectum, non propriæ inhesionis, sed substantialis compositionis. Ita declaravit divus Thomas, in quæst. de Spirit. creat., art. 3, ad 2, dicens: *Cum forma perfectissima det omnia, quæ inferiores, et adhuc amplius, materia prout ab ea perficitur modo imperfecto consideratur, ut materia illius formæ, ut perfectior modo informat*. Unde concludit: *Sic ergo ista materia, secundum quod intelligitur, ut perfecta in esse corporeo susceptivo vitæ, est proprium subjectum animæ*. Quapropter licet prior expositiō simplicior sit, et magis physica, et fortasse ab Aristotele fuerit magis intenta, nihilominus posterior contemnenda non est, et veram doctrinam continet. Et in theologia ad aliqua mysteria explicanda est aptior.

4. *Vox Physici in eadem definitione quid imporet*. — Unde juxta hanc considerationem potest explicari alia particula in definitione animæ, ab Aristotele addita, nimirum, quod fit *actus corporis physici*, seu naturalis. Nam licet hæc particula communiter censeatur addita ad excludendum corpus mathematicum, vel artificiale, ad hoc autem parum necessaria videri potest. Quia dictum jam erat animam esse substantialiam per modum actus substantialis: per hoc autem sufficienter constabat non esse actum per modum formæ artificialis, quæ accidentalis est: nec esse formam corporis mathematici, quod accidentis species est. Verumtamen esto per illam particulam hæc etiam expressius declaretur, hoc non obstat, quomodo etiam per illam *incipiat contrahi* definitio ad gradum animæ, ut anima est. Eadem enim anima, et est forma substantialis, et est anima, qui sunt duo gradus essentiales, et subordinati in eadem forma, licet non constituant duas formas distinctas physice, ut in dictis locis Metaphysicæ explicavi. Illa vero distinctio sufficit, ut secundum quemdam naturæ ordinem, eadem forma prius intelligatur uniri materiae,

ut forma substantialis est, quam ut anima est, ideoque ut forma est, dicit habitudinem ad nudam materiam: ut vero anima est, dicit, habitudinem ad materiam, ut jam informatam formam corporis naturalis, ut tale est. Et ideo quatenus anima est optime per habitudinem ad corpus physicum, seu naturale, tanquam ad proximum materialem subjectum definitur.

5. *Objectio contra datum expositionem corporis physici*. — *Solvitur*. — Dices, in qualibet forma substantiali, etiamsi anima non sit, illæ duæ rationes distinguiri possunt. Nam forma ignis in particulari, vel elementi in genere etiam convenit cum anima in ratione formæ substantialis, et differt in gradu, quia est forma elementi, vel ignis: ergo etiam illa ut forma elementi, potest dici actus non tantum materiae nudæ, sed etiam corporis physici, seu naturalis. Idemque considerari potest in formis mixtorum inanimatorum, ut in forma metalli in genere, vel auri in specie servata proportione. Respondeo facile posse totum concedi: nam per illam particulam non satis distinguitur anima, etiam ut anima ab aliis generibus, vel speciebus formarum substantialium. Et ideo non dixi per illam particulam contrahi definitionem ad animam, ut anima est, sed *incipere contrahi*: nam per cæteras particulas consummatur, ut mox explicabimus. Addi vero potest, animam, ut animam, in hoc differre ab aliis formis substantialibus omnium corporum inanimatorum, quod differentiae aliarum formarum non addunt gradum, nec modum essendi elevantem aliquo modo generalem gradum formæ corporeæ: sed solum determinant illum in eodem gradu, et, ut sic dicam, cum eadem immersione in materia: anima vero, ut anima est, elevat generalem rationem substantialis formæ ad altiore gradum essendi et operandi, aliquo modo magis a materia abstrahentem, ut cap. seq. exponeamus. Ad significandam ergo hanc excellentiam animæ, ut anima est, potuit per antonomasiā dici actus corporis physici, quia illud ita actuat, ut ipsum elevet ad gradum viventium: quod aliæ formæ inferiores non habent, sed solum illud determinant in eodem gradu corporis naturalis: verumtamen hæc excellentia, quæ per illam particulam innuitur, per cæteras expressius declaratur.

6. *Declaratur vox organici*. — Additur ergo ulterius de ratione animæ esse, ut sit *actus corpori physici organici*. Dicitur autem corpus organicum, quod ex partibus dissimilariibus componitur, ut dicit Aristoteles, libro secundo, de part. Animal., cap. 4, ubi has partes organicas officiarias et instrumentarias appellat, ut sunt manus, oculi, aures, et similes. Anima ergo generatim sumpta, talis forma est, ut postulet corpus hujusmodi partibus compositum. Quod ita esse inductione potest ostendti in omni genere viventium: nam in plantis et arboribus, quæ infirmum gradum vitæ participant, compositio ex partibus valde dissimilibus in figura, et aliis qualitatibus primis, ac secundis reperitur, et in brutis animalibus est major varietas talium membrorum: et in homine vel major, vel saltem perfectior. Ratio autem a priori est, quia anima ex suo genere est forma perfectior formis inanimatorum: unicuique autem formæ respondet materia ipsi accommodata, et proxime disposita, ac subinde formæ perfectiori materia, seu corpus perfectius debetur: ergo animæ debetur corpus perfectius, et melius dispositum, ordinatum ac compositum. At vero corpus organicum compositionem perfectiorem, et, ut ita dicam, magis speciosam et artificiosam in ipsa natura præseferit: ergo convenienter tale corpus animæ proximum receptivum esse dicitur: et e contrario anima dicitur esse actus talis corporis. Probatur et declaratur amplius ratio hujus ultimæ illationis, quia id, in quo gradus animæ, ut talis, inferiores formas superat, est excellentia in operando, vel in modo, vel in substantia operationum. Nam, ut supra dixi, et in sequenti particula magis explicabitur, gradus viventium in modo se movendi, et perficiendi et se redigendi in actum ultimum ab intrinseco, a gradu non viventium distinguitur. Hinc ergo est, ut anima indigeat instrumentariis partibus, per quas suas operaciones efficit, et consequenter, ut ex natura sua corpus organicum postulet.

Duplex organisatio distinguitur, et de quanam procedat definitio, opiniones dueæ.

7. *Organisatio accidentalis*. — *Altera substantialis*. — Sed occurrit dubium de qua organisatione hoc intelligendum sit? Duplex enim organisatio in corpore intelligi potest, accidentalis, et altera substantialis. Prior consistit in variis dispositionibus accidentalibus existentibus in variis partibus materiae corporis organici: ut, verbi gratia, quia hoc membrum est hujus figuræ, aliud alterius, hoc durum, illud molle, hoc calidius, illud frigidius: et sic de aliis qualitatibus et temperamentis earum. Quia ergo hæc varietas per accidens fit, ideo

accidentalis dicitur, non quia necessaria non sit ad animæ informationem. Substantialis ergo organisatio dicitur illud esse substantialie, quod unaquæque illarum partium ab ipsa forma substantiali habet: nam hoc etiam esse partiale in singulis partibus varium esse censetur. Num caro, et os, verbi gratia, etiam in suo esse, seu in substantiali compositione differre videntur.

8. *Opinio de organisatione accidentalis.* — *Ejus argumentum.* — Quidam ergo intelligentiam putant illam particulam de corpore organico accidentaliter, seu secundum varias dispositiones in diversis partibus animæ præparato et proxime disposito. Dicuntur primo, quia unaquæque forma substantialis respicit materiam, non tantum nudam, sed ut proxime aptam et dispositam ad recipiendum effectum formalem suum: ergo etiam anima respicit materiam ut proxime dispositam ac præparatam ad suum effectum formalem recipiendum: sed hujusmodi proximum susceptivum animæ est corpus accidentaliter organisatum, id est, variis dispositionibus in distinctis partibus, ac membris affectum: ergo recte dicitur anima actus hujus corporis organici. Probatur consequentia, quia anima non respicit per se primo aliquam partem sui corporis, sed totum, ut compositum ex illis partibus materiæ, non uniformiter, sed difformiter cum proportione dispositis.

9. Secundo, quia corpus organicum, cuius actus dicitur esse anima, supponit ad introductionem animæ cum tota sua organisatione, quia prius saltem natura debet supponi materia disposita, et proportionata formæ, quam in illam forma introducatur: dispositio autem ad animam est organica, ut declaratum est: ergo non potest esse organisatio substantialis. Probatur consequentia, quia si quæ est substantialis organisatio, illa non supponitur ad animam, sed per illam formaliter confertur. Dicetur fortasse organisationem illam accidentalem fluere ab anima, quasi per resultantiam naturalem effectivam: sicut fluunt passiones, et ita non supponi ordine naturæ ad animam: sed potius ad illam consequi. Contra hoc vero instatur, quia hinc sequitur animam prius natura ingredi in materiam, vel nudam, vel uniformiter affectam sola quantitate: quod credibile non est, tum quia id est contra rationem et perfectionem animæ: tum etiam quia nulla potest tunc reddi ratio, cur potius in hac parte materiæ hæc accidentia, quam alia ex anima resultarent.

10. Tertio, quia non videtur posse intelligi illa organisatio partium substantialium. Aut enim anima est divisibilis in partes quasi integrantes, vel indivisibilis. Si primum dicatur, omnes illæ partes erunt similes, et ejusdem rationis. Nam si essent distinctæ naturæ, et speciei, non possent inter se uniri, et quasi continuatatem habere ad unam formam integrandam. Ergo talis anima divisibilis in se habet partes heterogeneas, seu dissimilares: ergo nec potest cum materia componere partes organicas substantialiter, id est, habentes substantialiem dissimilitudinem, seu varietatem, cum nec in materia, nec in forma illam habeant. Idemque argumentum fortius urget, si anima est indivisibilis: nam talis anima ubicumque fuerit, tota erit: ergo omnes partes organicas substantialiter constabunt eadem forma substantiali, et materia: ergo nulla esse potest in eis diversa organisatio substantialis.

11. *Prædicta opinio ab aliis impugnatur.* — Nihilominus hæc sententia aliis philosophis non placet. Primo, quia partes organicas formaliter constituantur in suo esse organico per suam animam informantem: ergo accidentalis dispositio non sufficit ad organisationem, nec partes materiæ diversis affectæ dispositib; possunt dici organicas prius natura, quam anima informantur. Consequentia clara est, quia affectus formalis ante formam esse non potest, nec ordine naturæ informationem ejus præcedere. Antecedens vero probatur, quia corpus organicum idem est, quod potentia vitam habens, ut in ultima particula statim explicabitur: sed non est corpus vitam habens, nisi per ipsam animam informantem: ergo nec est corpus organicum, nisi ratione animæ informantis: ergo organisatio corporis ab ipsa anima est, ac proinde substantialiem esse oportet. Propositio subsumpta, in qua est rationis vis, probatur ex Aristotele, in dict. cap. 1, lib. 2, de Anima, dicente: *non esse potentia vivens, quod abicit animam, ea que vocat, sed id quod ipsam habet.* Dixit autem paulo superius: *Quod sicut pars se habet ad partem, sic totus sensus ad totum sensitivum.* Eadem ergo ratio est totius et partis. Sieut ergo corpus organicum est potentia vivens; et ideo animam includit: ita etiam quælibet partes. Et hoc confirmat, quod ibidem ait, deficiente anima, oculum jam non esse oculum, nisi æquivoce, sicut est oculus lapideus. Idemque est de qualibet parte organica. Secundo, accidentia non ponuntur in definitione substantiæ, quoniam ad ejus essentiam et ra-

tionem non pertinent, nec cum illa unum per se componunt: sed anima est substantia: ergo non definitur per accidentia: ergo corpus organicum per quod definitur, non includit accidentia. Et confirmatur, quia alias anima diceret per se transcendental habitudinem ad accidentia, seu ad effectum formale eorum, quia illa habitudo, per quam definitur, per se, et intrinsece illi convenit. Consequens autem est contra rationem substantiæ, et contra perfectionem animæ. Tertio, quia in materia prima non procedunt accidentia, quæ prius natura organa distinguunt, quia prima forma materiæ est ipsa substantialis forma.

Pro decisione controvertitur primo, ab accidentibus, an ab anima formaliter organisetur materia.

12. *Primum pronuntiatum, prima organisatio materiæ ab accidentibus causatur.* — Duo possunt in hoc puncto controverti. Unum est de reipsa, an organisatio fiat formaliter per sola accidentia, vel per ipsam animam: aliud est de definitione, an detur per ordinem ad subjectum, seu materiam proximam animæ, præscindendo ab effectu formalis ejus, vel per ipsum effectum formale, quem suo corpori confert. Circa primum, certum quidem videatur, diversas partes organicas primam diversitatem, ac varietatem ab accidentibus accipere. Ita docet D. Thomas, i part., qæst. 76, art. 3, ad 3, dicens, proprie loquendo, partes organicas non posse dici diversarum specierum: *sed quod sint diversarum dispositionum.* *Nam anima, inquit, licet sit una in sua essentia propter suam perfectionem, est multiplex in virtute, et ideo ad diversas operationes indiget diversis dispositionibus in partibus corporis, cui unitur.* Constat autem dispositiones illas esse formas accidentales, quæ formaliter suos effectus conferunt his partibus, et ita illas disponunt. Sic ergo talis organicarum partium diversitas formaliter fit per accidentia. Nam licet respectu animæ, talia accidentia sint dispositiones subjectum illi præparantes, et sub hac habitudine reducantur ad causam materiali: nihilominus comparatione ad materiali ipsam formaliter illam afficiunt, et ita illam disponunt, et diversas partes materiæ multipliciter afficiendo, formaliter constituant diversa organa, seu partes dissimilares. Unde Aristoteles, libr. 2, de partib., capit. 1, hanc partium dissimilarum diversitatem per hoc explicat, quod, *quædam est mollis, alia dura, quædam humida, alia sicca: quædam lenta,*

14. *A primo genere prius natura est organisatio quam a secundo.* — Unde colligitur has partes organicas ordine generationis prius natura inter se differre in organisatione, seu dispositione, ut sic dicam, materiali, quam in facultatibus vitalibus, licet ordine finis prior sit differentia in facultatibus, quas ad vitales actiones exercendas recipiunt. Et consequenter sequitur priori modo antecedere ordine naturæ introductionem animæ: posteriori au-